

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1700

Vragen van het lid **Van Nispen** (SP) aan de Minister van Justitie en Veiligheid over *een verdwenen onderzoek van de Inspectie Justitie en Veiligheid* (ingezonden 2 februari 2022).

Antwoord van Minister **Yeşilgöz-Zegerius** (Justitie en Veiligheid) (ontvangen 15 februari 2022).

Vraag 1

Heeft u kennisgenomen van het rapport van de Algemene Rekenkamer over de effectiviteit van inspectierapporten en de daaruit voortvloeiende berichten over een inspectierapport dat nooit de Minister en de Kamer heeft bereikt?^{1 2}

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Herinnert u zich de ophef van een aantal jaren terug nog over onderzoeken bij het Wetenschappelijk Onderzoek en Documentatiecentrum (WODC) die werden aangepast onder druk van ambtenaren van uw ministerie én de ophef over een wegmoffelcultuur bij de Inspectie Justitie en Veiligheid (hierna: de Inspectie)? Wat zegt het nou over uw ministerie dat er nu weer een geval boven tafel komt waarin de waarheid als een optie wordt gezien en er vanuit uw ministerie kritiek wordt geleverd op een onafhankelijk onderzoek van de Inspectie, waarna het onderzoek nooit gepubliceerd wordt en de Kamer dus geen kennis kan nemen van zaken die, naar nu blijkt, niet goed gaan bij het team dat toeziet op de verlening van wapenvergunningen?

Antwoord 2

Uw vraag ziet op een rapport van de Inspectie Justitie en Veiligheid (hierna: de Inspectie) over de wijze waarop de politie het toezicht op vergunningverlening onder de Wet wapens en munitie uitvoert. Dit rapport is door de Inspectie ingetrokken omdat tijdens de wederhoorfase bleek dat de focus van dit onderzoek te veel op een beheersaangelegenheid (capaciteit) is komen te liggen. Het verschil tussen taakuitvoering en beheer wordt hieronder nader

¹ NRC.nl, 30 januari 2022, «Ministerie torpedeerde rapport over gebreken bij controle op wapenvergunningen», <https://www.nrc.nl/nieuws/2022/01/30/ministerie-torpedeerde-rapport-a4083758>

² NRC.nl, 30 januari 2022, «Het kritische rapport over de wapenvergunningen dat er niet kwam», <https://www.nrc.nl/nieuws/2022/01/30/kritiek-heeft-de-minister-nooit-bereikt-a4083740>

geduid. De Inspectie nam het rapport op grond van een eigenstandig besluit terug en gaf aan dat de resultaten behouden zouden blijven en zouden worden uitgebreid met een verdiepend onderzoek naar de kwaliteit van de taakuitvoering. Mijn ambtsvoorganger is hierover door de Inspectie geïnformeerd. De Inspectie heeft deze wijziging ook gepubliceerd op haar website.³ Het inspectierapport naar de Wet particuliere beveiligingsorganisaties en recherchebureaus (Wpbr) wordt binnenkort aan uw Kamer gezonden. Bij elk onderzoek van de Inspectie is hoor en wederhoor een belangrijk onderdeel van het schrijfproces van een conceptrapport. Dat is ook bij dit conceptrapport gebeurd. In de fase van hoor en wederhoor heeft mijn departement met de Inspectie gesproken. Dat ging onder meer over de inrichting van het politiebestedel. In dat gesprek kwam de wijze waarop de middelen binnen de politieorganisatie worden verdeeld en de reikwijdte van de taak van de Inspectie in relatie tot de politie aan de orde. Ook de focus van het voorliggende conceptrapport is besproken. Het conceptrapport was gericht op beheersaspecten, zoals de financiering en de verdeling van sterkte en middelen. In artikel 65 Politiewet 2012 en de bijbehorende memorie van toelichting op deze wet is echter bepaald dat de Inspectie toezicht houdt op de kwaliteit van de taakuitvoering van de politie, en niet op puur beheersaspecten. Een onderzoek op sec het beheer ligt in die zin niet geheel in de rede.⁴ De Inspectie kan beheersaspecten wel in het toezicht meenemen als deze de kwaliteit van de taakuitvoering raken. Het toezicht op het beheer van politie wordt uitgevoerd door mijn departement, zoals ook op 5 december 2018 bericht aan uw Kamer⁵, waarbij ook de concerncontroller Financieel-Economische Zaken (FEZ) van mijn departement een rol heeft, evenals de Inspectie Rijksfinanciën en de Algemene Rekenkamer. De Inspectie heeft mij gemeld dat, na de hoor en wederhoorfase, de Inspectie eigenstandig heeft besloten het conceptrapport zoals het toen voorlag in te trekken. De Inspectie wilde het onderzoek voortzetten met een bredere scope en meer focus op de kwaliteit van de taakuitvoering, waar de Inspectie wel toezicht op houdt. De Algemene Rekenkamer was inmiddels echter gestart met het onderzoek naar het effect van drie inspectierapporten: waaronder het eerdere rapport over korpscheftaken uit 2016 en het vervolg hierop. Dit onderzoek zou op dezelfde thema's zien als het onderzoek door de Inspectie. Het werd door zowel de Inspectie als door de Algemene Rekenkamer niet opportuun geacht om twee verschillende onderzoeken over hetzelfde onderwerp in hetzelfde tijdsframe uit te voeren. De Inspectie heeft, om de betrokkenen bij de uitvoering niet dubbel te belasten, zelfstandig besloten om de richting van haar onderzoek te veranderen. De Inspectie heeft hierna besloten onderzoek te doen naar een van de andere korpscheftaken: de Wet particuliere beveiligingsorganisaties en recherchebureaus (Wpbr). Het beeld dat uw Kamer geen kennis heeft kunnen nemen van zaken die niet goed blijken te gaan bij het team dat toeziet op de verlening van wapenvergunningen herken ik niet. In 2016 heeft de Inspectie al een rapport uitgebracht waarin dit werd gesignaleerd⁶. Mijn ambtsvoorganger heeft uw Kamer bovendien bij brief over de vrijgevallende middelen Arrestantenzorg Amsterdam geïnformeerd over het capaciteitstekort bij korpscheftaken⁷. Ook in antwoorden op uw Kamervragen is zowel gesproken over het capaciteitstekort als over een businesscase om te onderzoeken of taken met betrekking tot vergunningverlening konden worden overgeheveld naar een andere instantie⁸. Hierover heb ik u uitsluitend gegeven in de verzamelbrief politie¹⁰. Tot slot is het recente rapport van de Algemene Rekenkamer ook gepubli-

³ <https://www.inspectie-jenv.nl/actueel/nieuws/2021/04/13/onderzoek-naar-politietoezicht-op-particuliere-beveiligingsbedrijven>

⁴ Een voorbeeld van een beheersvraagstuk is het personele beheer en het financiële beheer, maar ook vastgoed en ICT. Taakuitvoering ziet direct op de handhaving van de openbare orde, op de opsporing door de politie.

⁵ Kamerstuk 29 628, nr. 835

⁶ Inspectie van Justitie en Veiligheid: Op weg naar balans. Een onderzoek naar de uitvoering van de korpscheftaken in het kader van de Wet wapens en munitie. 14 april 2016

⁷ Kamerstuk 29 628, nr. 629.

⁸ Kamerstuk 29 628, nr. 989

⁹ Aangangsel Handelingen, vergaderjaar 2020–2021, 469 p.5; Aangangsel handelingen, vergaderjaar 2019–2020, 3050 p.3.

¹⁰ Kamerstuk 29 628, nr. 1030

ceerd en besproken door uw Vaste Kamercommissie, tevens geagendeerd voor het hoofdlijnen debat van maart 2022, waardoor u ook over de meest actuele stand van zaken bent geïnformeerd.

Ik wil u melden dat de korpscheftaken onverminderd mijn aandacht hebben. De afgelopen jaren zijn de leges verhoogd waardoor er extra middelen beschikbaar zijn gekomen. Bij het vorige regeerakkoord zijn meerjarig incidentele middelen vrijgemaakt, en van de vrijgevallen middelen arrestantenzorg Amsterdam is 5,1 miljoen euro structureel vrijgemaakt en bij de huidige middelen Coalitieakkoord ben ik ook voornemens om geld vrij te maken voor de korpscheftaken. Ook benoem ik het onderwerp korpscheftaken tot een prioritair thema in de gesprekken tussen de Korpsleiding en mijn departement. Ik ben voornemens op korte termijn concrete stappen te zetten om tot een betere taakuitvoering door de politie op dit onderwerp te komen. Ik zal uw Kamer hierover nader informeren in mijn beleidsreactie op het binnenkort te verschijnen Inspectierapport met betrekking tot de Wet particuliere beveiligingsorganisaties en recherchebureaus.

Vraag 3

Wat vindt u ervan dat de Kamer nu van de Algemene Rekenkamer moet vernemen dat de Inspectie al in 2020 concludeerde dat er een tekort aan capaciteit is bij het team dat gaat over de verlening van wapenvergunningen?

Antwoord 3

Hoewel deze bevindingen niet in een rapport zijn geland, is het niet zo dat die bevindingen niet zijn meegenomen in gesprekken die mijn departement met de politie heeft: integendeel. Deze bevindingen hebben er mede voor gezorgd dat mijn departement is gesterkt in het idee om van de nu beschikbaar gekomen Coalitieakkoordmiddelen voor het verstevigen van het fundament van de politieorganisatie ook een deel vrij te maken voor de korpscheftaken. Hierbij moet wel gezegd worden dat de observatie al bekend was bij mijn departement. Het was reeds een onderwerp van gesprek tussen mijn departement en de politie. Zoals ik in vraag twee heb gezegd is de Kamer ook eerder geïnformeerd over het capaciteitstekort.

Vraag 4

Had uw ministerie op zijn minst de Kamer niet gewoon kunnen informeren over de tekorten bij het team dat gaat over de verlening van wapenvergunningen, ongeacht of de Inspectie wel of niet bevoegd was om hier onderzoek naar te doen? Betreurt u het dat de Kamer niet over deze tekorten is ingelicht?

Antwoord 4

De Kamer is geïnformeerd. Ik verwijs u naar het antwoord op vraag 2, waarin is beschreven op welke momenten uw Kamer over deze materie is geïnformeerd.

Vraag 5

Wanneer is op uw ministerie voor het eerst gesproken over het onderzoek dat de Inspectie wilde doen naar de vraag stappen de politie én de verantwoordelijke organisatieonderdelen van het Ministerie van Justitie en Veiligheid genomen hadden om de personele capaciteit voor de teams korpscheftaken op orde te krijgen?

Antwoord 5

In aanloop naar het algemeen overleg Politie van 20 februari 2020 is er contact geweest tussen de Inspectie en het departement over een vervolgonderzoek van aanbevelingen van het rapport van 2016 alsook een onderzoek naar de e-screener. Dit omdat er in het commissiedebat gesproken zou worden over de e-screener. Een onderzoek naar de e-screener alsook korpscheftaken in den brede is ook aan de orde gekomen in het Algemeen Overleg met uw Kamer en mijn ambtsvoorganger op 20 februari 2020. Uit de stukken met betrekking tot de reguliere bilaterale gesprekken tussen ambtenaren van mijn departement en de Inspectie op 5 februari 2020 en 10 maart 2020 blijkt niet dat er is gesproken over het onderwerp korpschefta-

ken. Op 3 maart 2020 kreeg mijn departement de schriftelijke aankondiging van het vervolgonderzoek Korpscheftaken aan de politie en het plan van aanpak.

Vraag 6

Kan uiteen worden gezet wat precies (en wanneer) is gewisseld tussen ambtenaren van uw ministerie en de Inspectie in de periode van het eerste moment waarop over dit onderzoek werd gesproken en het moment waarop de Inspectie besloot om het onderzoek niet te publiceren? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 6

Al in de beleidsreactie op het inspectierapport over korpscheftaken uit 2016 «Op weg naar Balans» geeft mijn ambtsvoorganger aan eraan te hechten dat voortgang wordt geboekt en wordt de Inspectie gevraagd om na vier jaar vervolgonderzoek te doen. Dit onderzoek stond daarmee binnen de Inspectie op de lijst van follow-up van aanbevelingen uit eerdere onderzoeken voor 2020. Hierover is ook nog contact geweest tussen mijn departement en de Inspectie in december 2019, omdat er een commissiedebat Politie was ingepland en het departement waarde hechtte aan een onderzoek naar de e-screener. Op 3 maart 2020 is door de Inspectie het plan van aanpak aan de korpschef van de politie gestuurd met een afschrift aan de directeur-generaal Politie en Veiligheidsregio's (DGPenV). Dat plan van aanpak is tevens gepubliceerd op de website van de Inspectie¹¹.

In mei en juni 2020 hebben in het kader van het onderzoek verschillende gesprekken plaatsgevonden tussen het projectteam van de Inspectie met de politie en met enkele beleidsmedewerkers van mijn departement. In deze gesprekken is door de inspecteurs informatie verzameld ten behoeve van het onderzoek. Vervolgens is door het team van de Inspectie een conceptrapport opgesteld met als titel «Capaciteitsonderzoek Korpscheftaken». Dit conceptrapport is door de interne review bij de Inspectie van een advies voorzien en na aanpassingen door het managementteam van de Inspectie akkoord bevonden voor verzending voor wederhoor aan zowel de politie als DGPenV vanwege hun betrokkenheid bij het onderzoek. Dat is op 1 september 2020 gebeurd.

In een ambtelijk gesprek in september 2020 in het kader van hoor en wederhoor is tussen een hoofdinspecteur van de Inspectie en de plaatsvervangend DGPenV gesproken over de reikwijdte van het toezicht dat de Inspectie houdt op de politie, meer uitgebreid toegelicht in het antwoord op vraag 2.

Daarop besloot het managementteam van de Inspectie in september 2020 haar conceptrapport (voorlopig) in te trekken en het onderzoek te verbreden tot de taakuitvoering op het gebied van korpscheftaken waarin ze ook de personeelscapaciteit/het beheer zouden meenemen. Zoals in het antwoord op vraag 2 is toegelicht kan de Inspectie wél onderzoek doen als blijkt dat het beheer gevolgen heeft voor de taakuitvoering. Een dergelijk plan voor verbreding van een onderzoek in dit stadium (na vaststelling voor wederhoor), en intrekking van het onderhavige rapport, heeft niet eerder plaatsgevonden. In september en oktober zijn de korpschef van de politie, de DGPenV en de Minister van JenV op de hoogte gesteld van de intrekking van het conceptrapport «Capaciteitsonderzoek KC-taken» en het besluit een breder onderzoek uit te voeren.

Uit contact van de Inspectie met de Algemene Rekenkamer, die het onderzoek naar drie inspectierapporten was begonnen, bleek dat ook de Algemene Rekenkamer al keek naar de korpscheftaken op het gebied van de Wet wapens en munitie. De Algemene Rekenkamer gaf aan dat het stoppen van hun onderzoek geen optie was. Omdat Inspectie noch de Algemene Rekenkamer dubbel werk wilde doen en vooral de uitvoering niet dubbel wilde belasten, heeft de Inspectie besloten haar onderzoek naar de uitvoering van de korpscheftaken vervolgens te richten op particuliere beveiligingsbedrijven en recherchebureaus. Bij de aankondiging van het nieuwe onderzoek op de website van de Inspectie is aangegeven dat dit onderzoek het eerdere

¹¹ Onderzoek naar uitvoering korpscheftaken | Nieuwsbericht | Inspectie Justitie en Veiligheid (inspectie-jenv.nl)

onderzoek vervangt. Het nieuwe inspectierapport komt binnenkort naar buiten. Ik verwijs u ook naar mijn antwoord op vraag 2.

Vraag 7

Kunt u uitleggen waarom de Inspectie in 2016 en 2019 wel kon concluderen dat voor correcte en zorgvuldige controle van de wapenvergunningen respectievelijk zeker 100 en 50 voltijdbanen extra nodig waren, maar in 2020 klaarblijkelijk geen bevoegdheid meer had om onderzoek te doen naar de personeelscapaciteit van de politie? Wat is er na 2019 precies veranderd?

Antwoord 7

Ja. Het onderzoek in 2016 had een andere insteek. Dat onderzoek zag voornamelijk op de kwaliteit van de taakuitvoering, waarbij de beheersaspecten die geraakt werden zijn meegenomen. Zoals hierboven gesteld, is de Inspectie niet bevoegd om te kijken naar beheersaspecten van de politie zoals capaciteit. Ze kan die wel meewegen als het gaat om de taakuitvoering door de politie. Dat is in 2016 ook zo gebeurd.

Het onderzoek dat leidde tot het conceptrapport in 2020 zag alleen op capaciteit, waarbij aspecten van de kwaliteit van de taakuitvoering zeer summier werden meegenomen. Capaciteit is een beheersaangelegenheid. Door de focus op capaciteit lag het zwaartepunt van het onderzoek bij beheersaspecten. Zie verder ook het antwoord op vraag 2.

Vraag 8

Hoe gebruikelijk is het dat een onderzoek, nadat de interne review van de Inspectie al uitgevoerd is, alsnog wordt ingetrokken? Kunt u aangeven hoe vaak dit in het verleden gebeurd is?

Antwoord 8

Dit is niet vaker op deze manier gebeurd. Zie verder het antwoord bij vraag 6.

Vraag 9

Wat is gedaan met de bevindingen uit het nooit gepubliceerde onderzoek? Is de capaciteit bij de teams korpschefzaken inmiddels op orde? Zo nee, wat gaat u doen om de capaciteit alsnog zo snel als mogelijk op orde te brengen?

Antwoord 9

Uit het rapport van de Inspectie in 2016 bleek dat de politie de meeste capaciteit op korpscheftaken inzette voor het administratieve proces van vergunningverlening onder de Wet wapens en munitie, en dat daardoor beperkt capaciteit overbleef voor uitvoering van de toezichtstaken. Naar aanleiding van onder meer dit rapport zijn extra middelen vrijgemaakt voor de uitvoering van de korpscheftaken. De extra middelen hebben verlichting gebracht, maar vooral op het proces van de behandeling van aanvragen. Er is tijd nodig om de extra structurele capaciteit op korpscheftaken doelmatig en efficiënt in te zetten. Aandachtspunt blijft de wijze waarop de politie invulling geeft aan de toezichthoudende taken. De gevolgen van het capaciteitsstekort zijn daar het grootst. Dan gaat het niet alleen om toezicht met betrekking tot de Wet wapens en munitie, maar ook voor de Wet particuliere beveiligingsorganisaties en recherchebureaus. Zoals ik in het antwoord op vraag 2 al schreef verschijnt over dat laatste onderwerp binnenkort een rapport van de Inspectie, waarover ik uw Kamer vanzelfsprekend zal informeren. U wordt daarbij ook geïnformeerd over welke aanvullende interventies er naar mijn mening nodig zijn om structureel noodzakelijke verbeteringen te realiseren in de uitvoering van de korpscheftaken.

Vraag 10

Wat zijn de gevolgen geweest van het feit dat de capaciteit bij de teams korpschefzaken al die jaren niet op orde is geweest?

Antwoord 10

Als gevolg van de onderbezetting binnen de korpscheftaken waren capacitaire keuzes noodzakelijk. Resultaat hiervan was dat niet alle taken – denk aan toezichtstaken, vergunningverlening en de innovatieve doorontwikkeling van korpscheftaken – voldoende konden worden uitgevoerd. Uiteindelijk heeft dit geleid tot langere wachttijden voor aanvragers en een tekort aan toezicht op

de particuliere beveiligingsbranche. Hier zal ik op terugkomen in mijn beleidsreactie op het hierboven aangehaalde inspectieonderzoek naar de Wpbr.

Vraag 11

Hoe staat het met de uitvoering van de voorstellen uit de motie van de leden Van Nispen en Groothuizen om de rapporten van de Inspectie ongecensureerd aan de Kamer te sturen, de Inspectie zélf over de communicatie en de timing te laten gaan, en de Inspectie juridisch zelfstandig te maken, met een eigen begroting, en eigen gebouw?¹²

Antwoord 11

De Inspectie voert een eigen intern en extern communicatiebeleid en heeft daarbij de beschikking over een eigen woordvoerder. De Inspectie is zelfstandig verantwoordelijk voor de inhoud van haar berichtgeving. De voorstellen met betrekking tot juridische en financiële onafhankelijkheid van de Inspectie kunnen niet los worden gezien van de positie van andere inspecties. Bovendien bieden de uitkomsten van de evaluatie van de Aanwijzingen inzake de rijksinspecties en de brede evaluatie van de organisatiekaders voor rijksorganisaties op afstand belangrijke aanknopingspunten om de onafhankelijkheid van Inspecties nog beter te waarborgen. Het kabinet gaat hier mee aan de slag de komende periode door een voorstel voor de Wet voor de Rijksinspecties te maken, als één van doelstellingen van het Coalitieakkoord van 15 december jl.

De voorbereidingen voor het uithuizen van de Inspectie zijn in volle gang. De Inspectie gaat verhuizen naar een pand aan de Lange Voorhout. Aan het pand wordt nu gewerkt om dat gebruiksklaar te maken.

Vraag 12

Is de Inspectie volgens u op dit moment voldoende onafhankelijk van het Ministerie van Justitie en Veiligheid? Zo ja, waaruit blijkt dat? Zo nee, bent u bereid de Inspectie alsnog zo snel als mogelijk op afstand te plaatsten van het ministerie?

Antwoord 12

In de tweede helft van 2021 heeft Paul 't Hart (hoogleraar Bestuurskunde aan de Universiteit van Utrecht) extern onafhankelijk onderzoek gedaan naar de wijze waarop de Inspectie de aanbevelingen van het onderzoek van de Auditdienst Rijk van 18 maart 2021¹³ heeft opgepakt. Op 23 november 2021 heeft mijn ambtsvoorganger het rapport van de heer 't Hart naar uw Kamer gestuurd.¹⁴

De heer 't Hart stelt in zijn onderzoek onder meer dat hij geen aanleiding ziet tot ongerustheid over de borging van onafhankelijkheid van de Inspectie. Hij was op de hoogte van het ingetrokken Inspectierapport en heeft ook kennis kunnen nemen van de relevante stukken. Hij geeft aan dat de (bijgestelde) regelkaders afdoende zijn en dat voor zover hij kan overzien de mindset en cultuur binnen de organisatie op dit punt robuust is. In zijn onderzoek heeft hij ook kennis genomen van de nota van bevindingen van de Algemene Rekenkamer van het onderzoek Kijk op Inspectierapporten. Ik zie dan ook geen aanleiding om op dit punt verdere actie te ondernemen.

¹² Kamerstuk 28 844, nr. 207

¹³ Kamerstuk 28 844, nr. 224

¹⁴ Kamerstuk 28 844, nr. 230